

Poziom 1

Artykuł 23 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, że radny jest zobowiązany przyjmować zgłaszane przez mieszkańców postulaty i przedstawiać je do rozpatrzenia władzom. Jeśli więc mieszkańcy mają jakikolwiek problem, który dotyczy spraw leżących w kompetencji gminy (np. brak chodnika, zniszczona droga gminna, zbyt duża liczba dzieci w klasie w szkole podstawowej, brak zajęć popołudniowych w domu kultury itp.) - mogą udać się do radnego z prośbą o to, aby (w drodze zapytania bądź interpelacji) zwrócił się do władz gminy z prośbą o wyjaśnienie sytuacji i ewentualne działania w tej sprawie.

Zadaniem uczestników programu jest wybranie jednego problemu dotyczącego społeczności lokalnej, w której żyją, a następnie spotkanie się z wybranym radnym i poinformowanie go o tej sprawie, z prośbą o złożenie zapytania bądź interpelacji do władz gminy. Kolejnymi krokami będzie ponowne spotkanie się z radnym po okresie około miesiąca i dopytanie się, jak zgłaszana sprawa została wyjaśniona przez władze i czy będą w związku z nią podejmowane jakieś dalsze kroki.

Dodatkowo można udać się także na dwie kolejne sesje rady gminy (na pierwszą, na której będzie odczytany wniosek/interpelacja radnego i na kolejną, na której będzie prezentowana odpowiedź urzędu w tej sprawie). Jeśli ktoś dysponuje stroną internetową/blogiem, można takie działanie także opisać, co dodatkowo pomoże zdopingować do działania radnego i władze gminy.

Poziom 2

Artykuł 23 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, że radny jest zobowiązany utrzymywać stałą więź z mieszkańcami oraz ich organizacjami, a w szczególności przyjmować zgłaszane przez mieszkańców postulaty i przedstawiać je do rozpatrzenia władzom.

Warto jest więc cyklicznie (np. raz na 3 miesiące, bądź raz na pół roku) organizować otwarte spotkania mieszkańców z radnym/radnymi ze swojego okręgu, gdzie będą prowadzone rozmowy na temat lokalnych problemów, leżących w kompetencji gminy (np. brak chodnika, zniszczona droga gminna, zbyt duża liczba dzieci w klasie w szkole podstawowej, brak zajęć popołudniowych w domu kultury itp.).

Spotkania powinny służyć:

- przekazywaniu radnym informacji o lokalnych problemach,
- zbieraniu informacji od radnego na temat kroków podejmowanych przez niego i przez władze w celu rozwiązywania zgłaszanych problemów,
- zbieraniu informacji o tym, co ogólnie dzieje się w gminie i jakie zadania są w danym momencie priorytetem władz.

Dodatkowo przedstawiciele mieszkańców mogą uczęszczać na sesje rady gminy, na których poruszane będą zgłaszane przez nich problemy i postulaty oraz prezentowane odpowiedzi władz w tych sprawach. Jeśli grupa mieszkańców dysponuje stroną internetową/blogiem, należy takie działania także opisywać, co dodatkowo pomoże zdopingować do działania radnych i władze gminy.

Poziom 3

Radni każdego miesiąca podejmują w drodze uchwał wiele decyzji, które mają duży wpływ na rozwój gmin i miast i na jakość życia mieszkańców. Do nich należy ostateczna decyzja, czy na terenie gminy powstanie nowy plac zabaw lub basen, które drogi będą remontowane i ile pieniędzy będzie przeznaczonych na utrzymanie szkół i przedszkoli. Ważną rolą radnych jest także przekazywanie potrzeb mieszkańców do wójta / burmistrza / prezydenta, dzięki czemu polityka gminy może bardziej odpowiadać na potrzeby społeczności lokalnych.

Ważne jest więc, żeby funkcjonowanie rady było przejrzyste i dostępne dla mieszkańców, oraz żeby cała rada, jako organ, a także poszczególni radni, utrzymywali stały kontakt z mieszkańcami.

Chcicie wiedzieć, jakie decyzje i w jakim terminie podejmują radni? Chcicie mieć wpływ na funkcjonowanie rady? Chcicie, żeby decyzje radnych bardziej odpowiadały na rzeczywiste problemy mieszkańców? Skorzystajcie z naszego scenariusza.

Krok 1: Stwórzcie grupę roboczą

Grupa mieszkańców zawsze będzie miała większą siłę przebicia od pojedynczej jednostki. Działając w grupie można się także podzielić obowiązkami i wesprzeć w prowadzeniu różnych działań.

Krok 2: Sprawdźcie, jakie informacje na temat rady udostępniane są mieszkańcom

Zawsze początkiem wprowadzania zmian jest sprawdzenie, jak dokładnie wygląda działanie określonego podmiotu, którego funkcjonowanie chcemy poprawić. W tym przypadku musimy sprawdzić, jakie informacje na temat rady udostępniane są publicznie. Podczas analizy sprawdzamy przede wszystkim stronę internetową i w Biuletyn Informacji Publicznej gminy; w przypadku, gdy urząd gminy jest wydawcą lokalnego czasopisma, należy sprawdzić także kilka ostatnich wydań tej gazety.

Na podstawie zebranych podczas naszej analizy informacji będziemy m.in. wiedzieć:

- czy dostępne są podstawowe informacje na temat rady, w tym imiona i nazwiska wszystkich radnych, imiona i nazwiska przewodniczących i wiceprzewodniczących rady oraz poszczególnych komisji, spis wszystkich komisji rady, zakres obowiązków poszczególnych komisji rady, imiona i nazwiska członków komisji,
- czy rada udostępnia podstawowe dokumenty prezentujące pracę rady i radnych, np. protokoły z sesji i protokoły z prac komisji rady,
- na ile wyżej wymienione dokumenty są szczegółowe i pozwalają sprawdzić jakość pracy poszczególnych radnych,
- czy dostępne są informacje dotyczące planów pracy rady, np. terminy i porządek sesji i prac komisji, projekty uchwał,
- czy dostępne są dokumenty i materiały przygotowywane dla radnych przez urząd,
- czy dostępne są podstawowe informacje na temat poszczególnych radnych, w tym dane kontaktowe, składane interpelacje i zapytania, okręg, z którego zostali wybrani.

Krok 3: Sprawdźcie, jak poszczególni radni wywiązują się z obowiązku utrzymywania kontaktu ze swoimi wyborcami.

W tym przypadku należy sprawdzić:

- czy radni mają swoje strony internetowe i konta na popularnych portalach społecznościowych, jeśli tak, to jakie zamieszczają tam informacje na temat funkcjonowania rady i ich zaangażowania w pracę rady,
- czy radni mają wyznaczone dyżury z mieszkańcami, jeśli tak, to czy są na dyżurach obecni i czy przychodzą na nie mieszkańcy,
- czy na stronie internetowej urzędu bądź ich własnej można znaleźć nr telefonu i/lub adres e-mail radnych.

Krok 4: Spiszcie najważniejsze informacje, które zebraliście podczas analizy

Po zrobieniu analizy zawsze należy spisać uzyskane informacje. Trzeba przy tym pamiętać, żeby opisać zarówno dobre, jak i złe praktyki, które zaobserwowaliście. Nie można się ograniczać jedynie do wytykania błędów, bo to, co zrobiliście, może być wtedy uznane za pozbawione obiektywizmu.

Krok 5: Zorganizujcie spotkanie z mieszkańcami, na którym zbierzecie ich oczekiwania dotyczące pozyskiwania informacji o pracy rady oraz form kontaktów z radnymi

Na początku spotkania warto przedstawić uczestnikom informacje na temat przeprowadzonej przez was analizy, a także przedstawić różne formy pozyskiwania informacji na temat rady i kontaktu z radnymi występujące w polskich samorządach. Kolejnym krokiem będzie zebranie oczekiwań dotyczących pozyskiwania informacji o pracy rady oraz form kontaktów z radą i radnymi w waszej gminie.

W różnych gminach i miastach w bardzo różny sposób mieszkańcy mogą zapoznać się z pracami rady i kontaktować się z radnymi. Najczęściej wykorzystywanym narzędziem jest na pewno strona internetowa/BIP urzędu gminy, gdzie w zakładkach dotyczących rady można znaleźć wszystkie najważniejsze informacje na jej temat. Internet nie jest jednak jedynym źródłem pozyskiwania informacji na temat rady. W wielu samorządach informacje na temat pracy rady prezentowane są w czasopiśmie, którego wydawcą jest urząd. W innych, szczególnie mniejszych, rada informuje o swoim działaniu za pośrednictwem tablic ogłoszeniowych. Często spotykane jest także organizowanie otwartych dyżurów radnych. W mniejszych gminach dyżurują z reguły przewodniczący rady, w większych nierzadko wszyscy radni.

Wyżej wymienione formy pozyskiwania informacji i kontaktu z radnymi nie są katalogiem zamkniętym. Rada i radni mogą, bowiem organizować cykliczne spotkania dla mieszkańców, zapraszać mieszkańców do wypowiedzenia się podczas sesji czy spotkań komisji, wystawiać stoiska informacyjne podczas festynów, transmitować sesje w lokalnej telewizji czy radiu, a w przypadku podejmowania ważnych decyzji organizować tzw. wysłuchanie publiczne. W niektórych miastach to sami aktywni mieszkańcy nagrywają sesje rady miasta czy zbierają informacje na temat pracy rady i udostępniają je w internecie. Zdarza się także, że mieszkańcy monitorują pracę radnych, żeby zaktywizować ich do większego przykładania się do swoich obowiązków.

Krok 6: Zorganizujcie spotkanie dla władz gminy, radnych, dziennikarzy i mieszkańców

Jeśli macie już spisane informacje uzyskane podczas analizy i zebraliście oczekiwania mieszkańców dotyczące pozyskiwania informacji o pracy rady oraz form kontaktów z radnymi, to należy zorganizować spotkanie, na które zaproszone zostaną władze gminy i radni oraz lokalni dziennikarze i mieszkańcy.

Na tym spotkaniu należy zaprezentować informacje uzyskane podczas analizy oraz oczekiwania mieszkańców. Na spotkaniu zaproszcie władze gminy i radnych do współpracy w celu usprawnienia kanałów przepływu informacji pomiędzy radą i radnymi a mieszkańcami.

Krok 7: Zaczniście wprowadzać proponowane zmiany

Kiedy wiecie już, jak rada i radni komunikują się ze społecznością lokalną, znacie także oczekiwania mieszkańców, należy zacząć działać na rzecz wprowadzenia w życie proponowanych przez was zmian.

Najlepsze wyniki uzyskacie, jeśli będziecie współpracować z władzami gminy i poszczególnymi radnymi. Współpraca z władzami będzie miała na celu usprawnienie procesu informowania mieszkańców o pracach rady i włączenia ich do partycypowania w procesie podejmowania decyzji przez radę. Celem współpracy z radnymi będzie poprawa kontaktu poszczególnych radnych z mieszkańcami. Nie martwcie się, jeśli wielu radnych nie odpowie na waszą propozycję. Nawet, jeśli tylko jeden radny rozpocznie z wami współpracę i tylko z tą jedną osobą wdrożycie w życie proponowane zmiany, to i tak te działania będą miały dużą wagę. Jeśli bowiem inni członkowie rady zobaczą, że zaangażowanie tego radnego jest dobrze

przyjmowane przez społeczność lokalną i przynosi dobre rezultaty, to z pewnością także zaczną te działania naśladować.

Może okazać się, że władze gminy i radni nie będą chcieli z wami współpracować i będą stać na stanowisku, że nie ma sensu wprowadzać żadnych zmian. W takim przypadku należy zaplanować i przeprowadzić lokalną kampanię społeczną na rzecz wprowadzenia zaproponowanych przez was zmian. Rodzaj podejmowanych przez was działań będzie zależał od zasobów, jakie posiadacie oraz zainteresowania sprawą mieszkańców gminy. Ważne jest, żebyście nie starali się wprowadzić wszystkich zmian naraz. Lepiej na początek wybrać 1-2 propozycje i, po ich wprowadzeniu, proponować kolejne. Dodatkowo, jeśli jesteście grupą, która nie jest jeszcze szerzej znana społeczności lokalnej i nie macie na swoim koncie sukcesów, którymi moglibyście się pochwalić, ważne jest, żeby na początek wybrać takie propozycje, które będą stosunkowo łatwe do wprowadzenia. Dzięki temu szybko uda wam się odnieść pierwsze sukcesy i pokazać urzędnikom, radnym i mieszkańcom, że jesteście skuteczni.

Jeśli wszyscy bądź większość radnych nie będzie zainteresowana waszymi propozycjami, możecie także zacząć prowadzić monitoring pracy radnych i tworzyć rankingi pracy radnych. To, co dokładnie będziecie chcieli monitorować oraz oceniać, zależy będzie od waszych zasobów oraz tego, czego wy i mieszkańcy gminy najbardziej oczekują od radnych. Możecie więc sprawdzać frekwencje radnych na sesjach i posiedzeniach komisji, frekwencję na dyżurach z mieszkańcami, ilość i jakość składanych wniosków i interpelacji, analizować wystąpienia radnych ich strony internetowe itp.